

СТОПАНСКА КОНЮНКТУРА

БИЗНЕС АНКЕТИ НА НСИ^{1,2}, ОКТОМВРИ 2009 ГОДИНА

През октомври 2009 г. бизнес анкетите на НСИ продължават да отчитат понижение на равнището на **общия показател на бизнес климата**³, който намалява с 1.3 пункта в сравнение със септември. С изключение на промишлеността в останалите отрасли показателят регистрира намаление, като най-големият спад е в отрасъл „Строителство“ (граф. 1).

Промишленост. Съставният показател “бизнес климат в промишлеността” през октомври се покачва с 2.1 пункта в сравнение с предходния месец (граф. 2). Това повишение е в резултат главно на по-високите очаквания на стопанските ръководители за бизнес състоянието на промишлените предприятия през следващите шест месеца. Леко повишен оптимизъм има и в очакванията за производствената активност и износа през следващите три месеца (граф. 3), съпроводено обаче с намерения за съкращаване на заетите в отрасъла (граф. 4). Бизнес анкетата отчита също известно забавяне в спада на производствената активност. За последния месец и оценките за осигуреността на производството с поръчки от страната и от чужбина леко се подобряват, като през октомври поръчките осигуряват производство за 4.1 месеца напред. Преди една година обаче тази осигуреност е била 5.9 месеца.

Средното натоварване на мощностите в промишлеността за последните три месеца (от юли до октомври) се покачва с 0.9 пункта и достига 64.8% (граф. 5).

Несигурната икономическа среда е най-сериозният фактор, затрудняващ развитието на бизнеса в отрасъла, посочван от около 57% от предприятията за последните три месеца. Обичайно през последните години проблем с несигурната икономическа среда са изпитвали една трета от предприятията (граф. 6).

През октомври анкетата не отчита инфлационни очаквания за продажните цени в промишлеността (граф. 7).

Строителство. През октомври 2009 г. съставният показател “бизнес климат в строителството” се влошава с 8.6 пункта спрямо предходния месец (граф. 8). Понижението се дължи на по-песимистичните оценки и очаквания на строителните предприемачи за бизнес ситуацията в предприятията. Настоящата строителна активност се оценява като намалена (граф. 9), а и прогнозите за следващите три месеца са в същата посока. Осигуреността на производството с поръчки продължава да намалява, а очакванията за следващите шест месеца са спадът да продължи (граф. 10). Очаква се и намаление на персонала.

С най-голяма тежест сред причините, затрудняващи дейността в отрасъла, продължават да бъдат несигурната икономическа среда и недостатъчната финансова осигуреност, като за последната допринася и нарастването на клиентите със закъснения в плащанията. През октомври се засилва и негативното влияние на фактора “недостатъчно търсене” (граф. 11).

Предприятията, които предвиждат намаление на продажните цени, продължават да са повече от тези, които считат, че цените им ще се повишат през следващите месеци, в резултат на което за единадесети пореден месец балансовият показател е отрицателен (- 10.1%) (граф. 12).

Търговия на дребно. Съставният показател “бизнес климат в търговията на дребно” през октомври се понижава с 0.5 процентни пункта в сравнение с предходния месец (граф. 13). Това се дължи на слабо влошаване в оценките на настоящата бизнес ситуация. Същевременно предприятията не очакват съществена промяна в бизнес

състоянието си през следващите шест месеца. Обемът на продажбите през последните три месеца намалява, но с по-бавни темпове. Въпреки че прогнозите за продажбите през следващите три месеца не са по-добри, очакванията за поръчките към доставчиците са по-благоприятни (балансовият показател се покачва с 4.2 процентни пункта) (граф. 14).

Несигурната икономическа среда и недостатъчното търсене продължават да бъдат главните фактори, затрудняващи дейността на предприятията в сектора, но тяхното негативно влияние намалява в сравнение с предходния месец (съответно с 8.6 и 6.5 процентни пункта). Повишава се обаче делът на мениджърите, които посочват конкуренцията в бранша като проблем за дейността им (граф. 15). Обичайно през годините най-силни фактори, ограничаващи развитието на бизнеса в търговията на дребно, са търсенето и конкуренцията.

По отношение на продажните цени в търговията на дребно анкетата не отчита очаквания за увеличаване на цените (граф. 16).

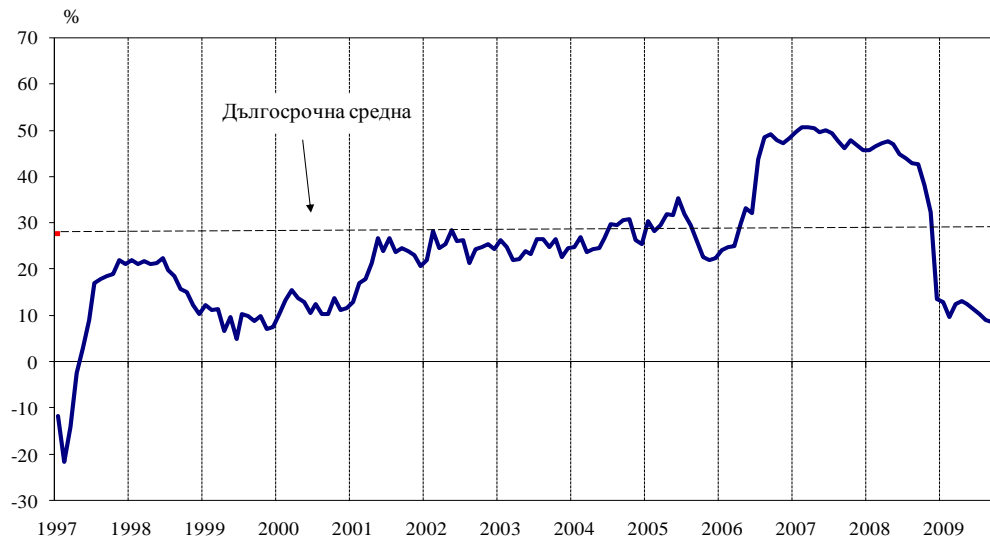
Услуги⁴. През октомври 2009 г. съставният показател “бизнес климат в сектора на услугите” отбелязва понижение с 1.4 пункта. Продължава започналото от август низходящо развитие на бизнес конюнктурата в отрасъла след слабото възстановяване през периода март - юли 2009 година (граф. 17). По мнението на мениджърите настоящата бизнес ситуация се е запазила почти същата както през миналия месец, но относно бизнес състоянието на предприятията през следващите шест месеца техните прогнози са по-неблагоприятни.

Търсенето на услуги през последните три месеца е намаляло, а и очакванията за следващите три месеца са неговият обем да продължи да се свива (граф. 18). Същевременно се предвижда и по-нататъшно съкращаване на персонала.

През последните месеци несигурната икономическа среда неизменно е посочвана като първостепенен фактор с най-силно негативно въздействие върху дейността на предприятията в сектора на услугите (57% от предприятията). Този фактор е изместил обичайното затруднение - конкуренцията в бранша, което минава на втори план. След тях следват проблемите със слабостите в икономическото законодателство и недостатъчното търсене (граф. 19).

По отношение на продажните цени в сектора на услугите предприемачите продължават да предвиждат, че ще има намаление през следващите три месеца (граф. 20).

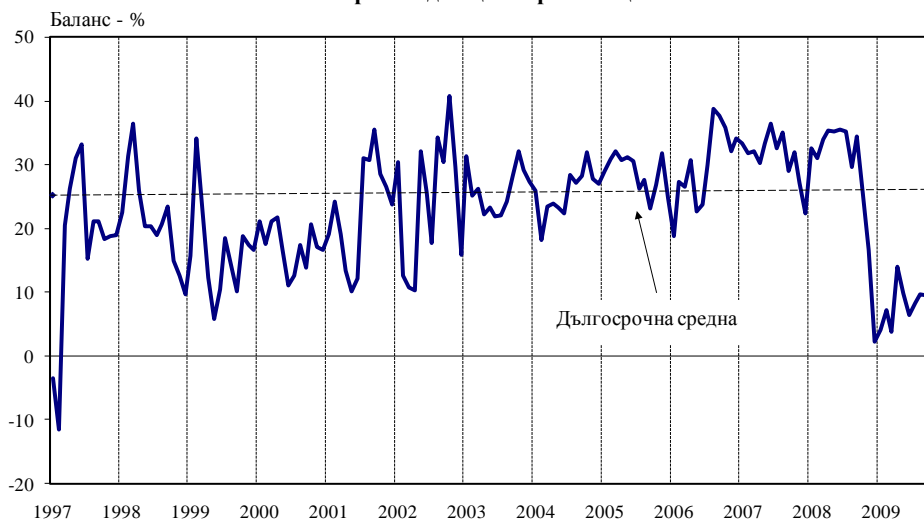
Графика 1. Бизнес климат - общо

Графика 2. Бизнес климат в промишлеността

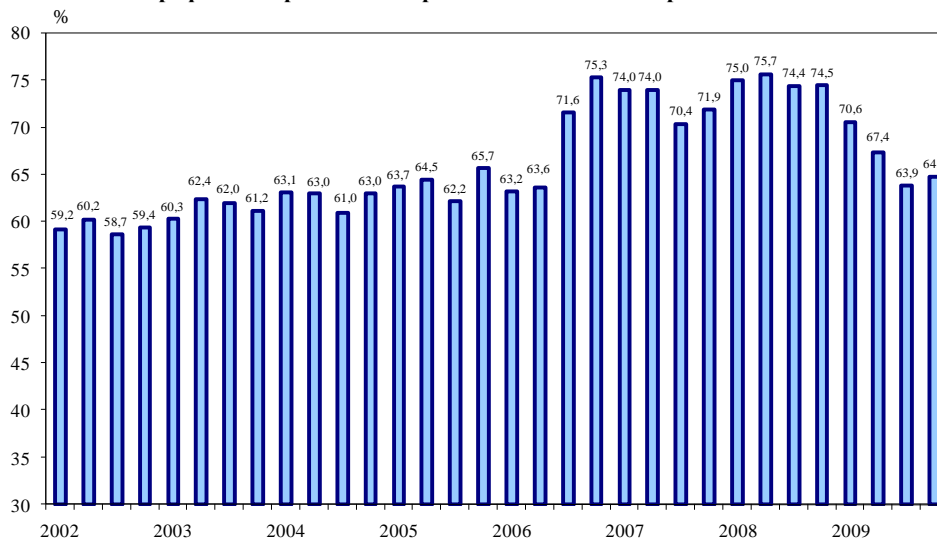
Графика 3. Очаквана производствена активност в промишлеността през следващите три месеца

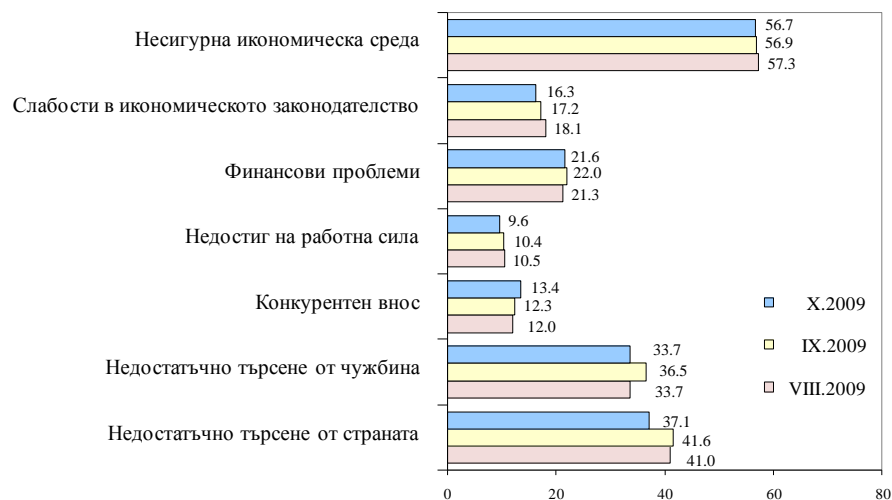
Графика 4. Очаквания за заетите през следващите три месеца

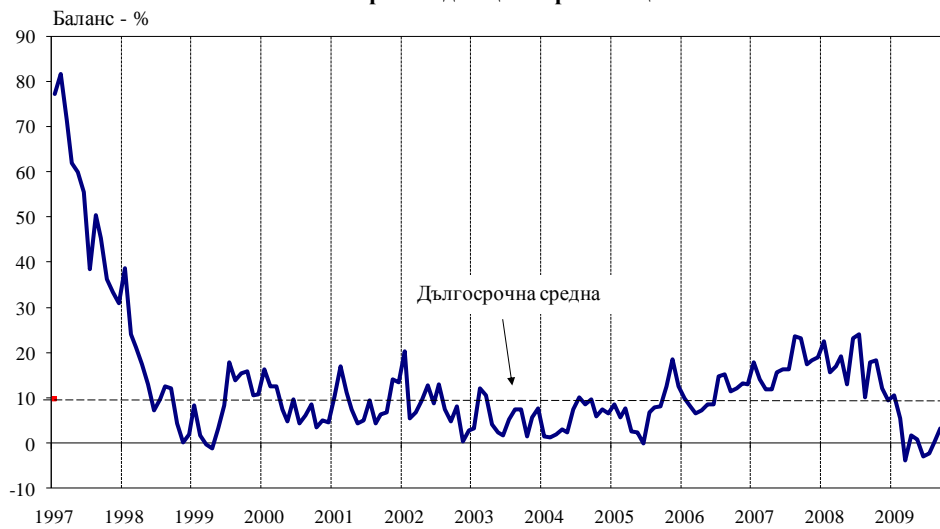
Графика 5. Средно натоварване на мощности в промишлеността

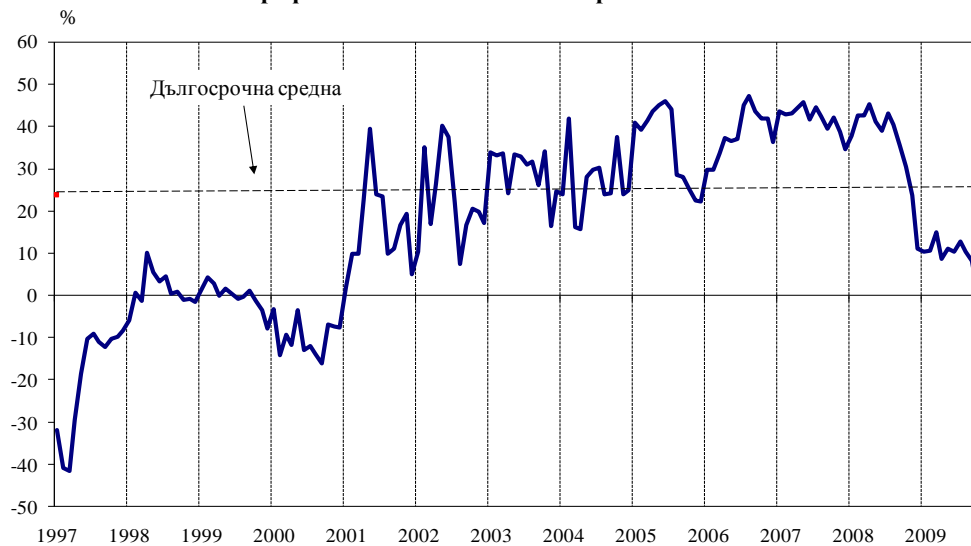
Графика 6. Затруднения в производствената дейност в промишлеността (Относителен дял от предприятията - %)

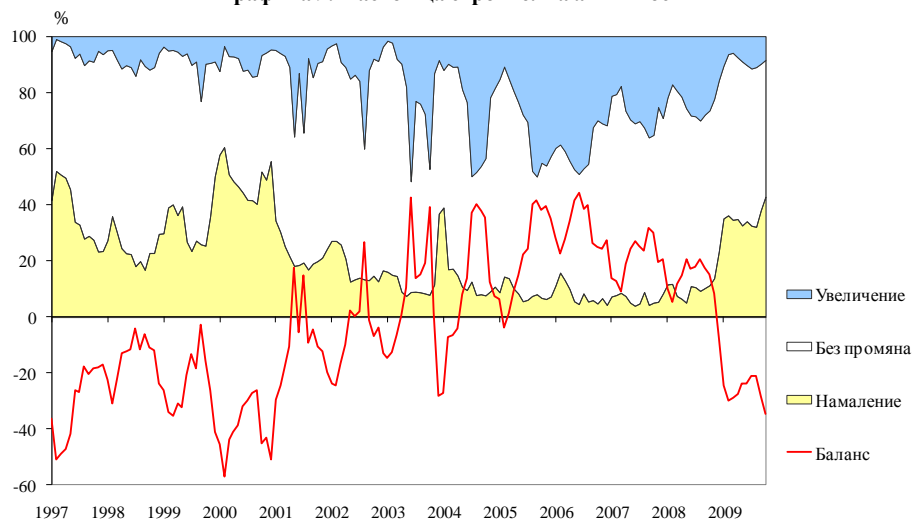
Графика 7. Очаквания за продажните цени в промишлеността през следващите три месеца

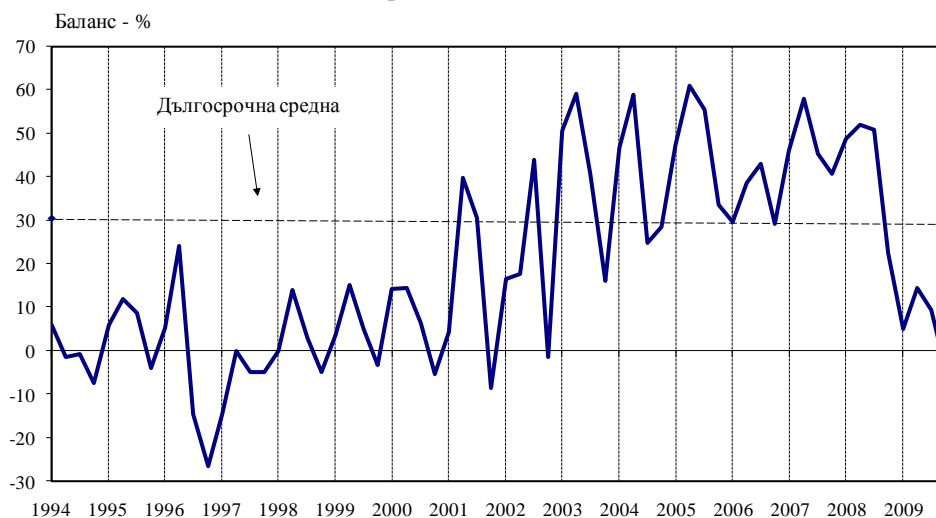
Графика 8. Бизнес климат в строителството

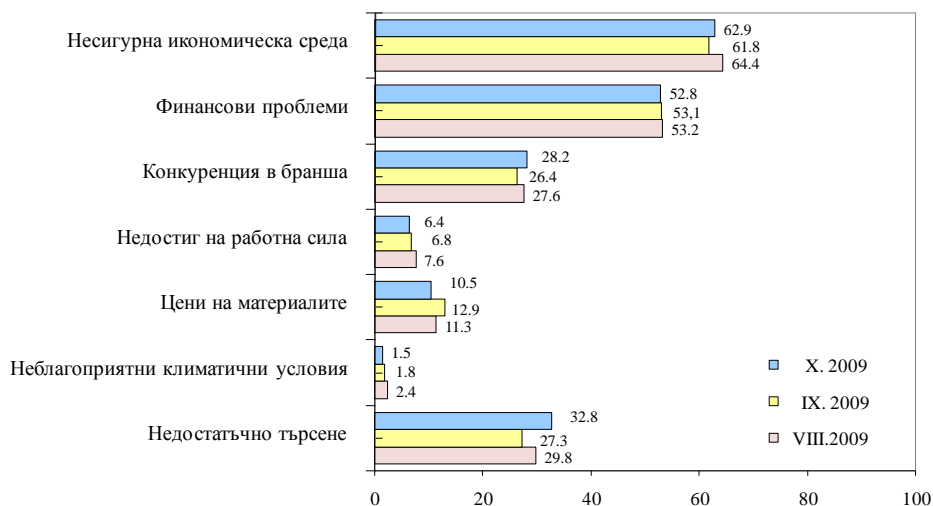
Графика 9. Настояща строителна активност

Графика 10. Очаквания за нови поръчки в строителството през следващите шест месеца

Графика 11. Затруднения в строителната дейност (Относителен дял от предприятията - %)

Графика 12. Очаквания за продажните цени в строителството през следващите три месеца

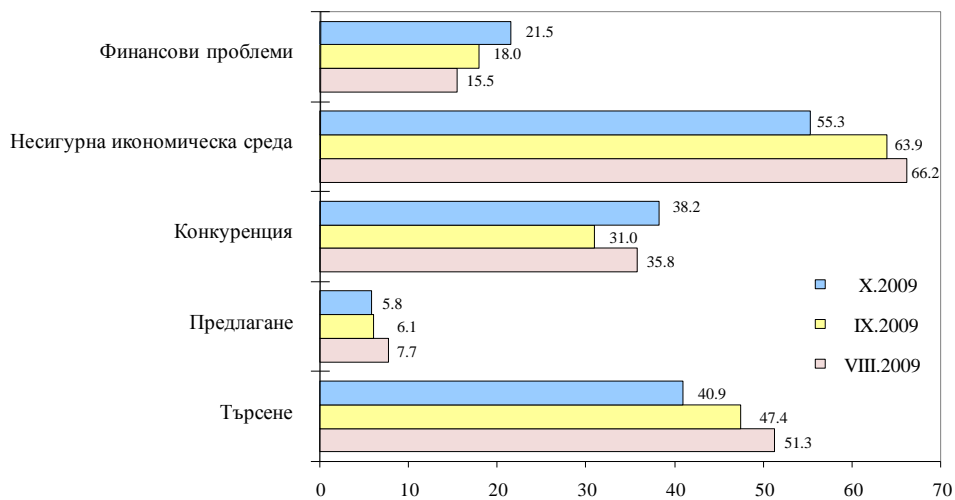
Графика 13. Бизнес климат в търговията на дребно

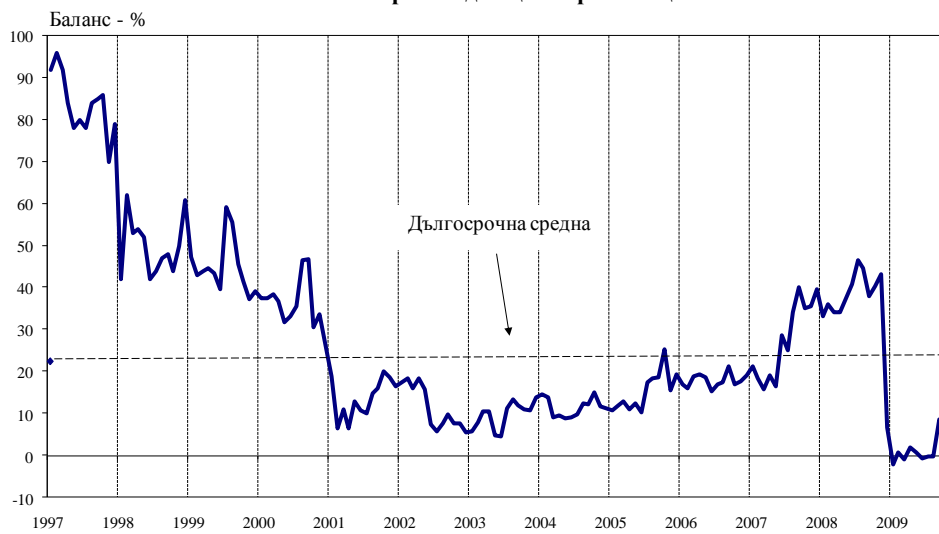
Графика 14. Очаквания за поръчките към доставчиците през следващите три месеца в търговията на дребно

Графика 15. Фактори, ограничаващи подобряването на бизнес ситуацията в търговията на дребно - % от предприятията

Графика 16. Очаквания за продажните цени в търговията на дребно през следващите три месеца

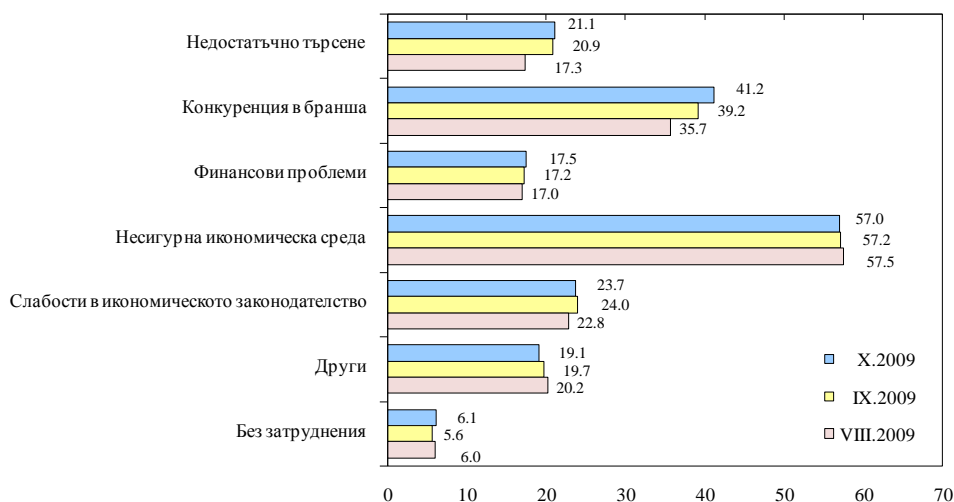
Графика 17. Бизнес климат в сектора на услугите

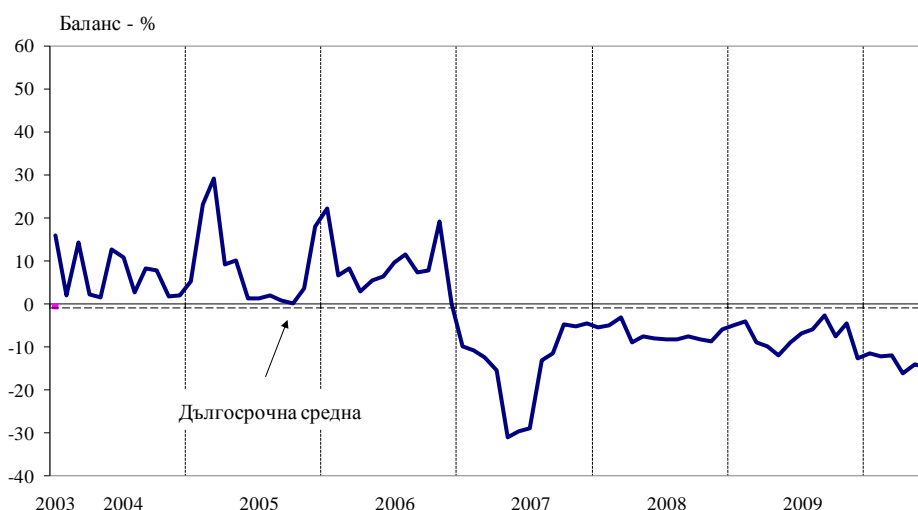
Графика 18. Очаквания за търсенето на услуги през следващите три месеца

**Графика 19. Фактори, затрудняващи дейността в сектора на услугите
(Относителен дял от предприятията - %)**

**Графика 20. Очаквания за цените в сектора на услугите
през следващите три месеца**

¹ От май 2002 г. всички бизнес наблюдения се финансират съвместно от НСИ и Европейската комисия съгласно подписани споразумения между двете институции. НСИ се ангажира да провежда наблюденията съгласно хармонизираната програма на Европейския съюз. Всяко съобщение или публикация на НСИ е с автор НСИ и Комисията не носи отговорност за ползата, която може да бъде извлечена от информацията, съдържаща се в тях.

² Отговорите на въпросите от анкетите са представени в тристепенна категорийна скала от типа: “увеличение”, “без промяна”, “намаление” или “над нормално”, “нормално”, “под нормално”. Балансите на оценките се изчисляват като разлика на относителните дялове по екстремните варианти на отговор. **Показателят ”бизнес климат”** е средна геометрична на балансите на оценките за настоящата и за очакваната бизнес ситуация в предприятията през следващите шест месеца.

³ Общият показател на бизнес климата е претеглена средна аритметична на четири отраслови показателя на бизнес климата - в промишлеността, строителството, търговията на дребно и сектора на услугите, като последният показател е включен в общия динамичен ред от май 2002 година.

⁴ Без търговия.